Bekir Büyükarkın

CADILARIN KIRBACI

ÖTÜKEN

-I-

EMİNİM ki, saat gece yarısını çoktan geçti. Bunu, geceye sür'atle dökülen kurbağaların acayib feryatlarından, uzaktan uzağa uluyan köpeklerin yorgun seslerinden anlıyorum.

Fakat ne olursa olsun yazmaya karar verdim. Yazacağım. Hissedebildiğim kadar, eski hâtıraların dehşetinden silkinebildiğim kadar yazacağım. Hiç olmazsa uykusuz geçen gecelerimi bir hortlağın vahşi sırıtışından, meçhul bir canavarın benliğimi kemiren sivri tırnaklarından birazcık olsun kurtarmış olurum.

Evliyim... Bu anda karım, yeni doğan çocuğuma yandaki odada meme vermekle meşguldür.

Karım bana o kadar yabancı ve benden o kadar uzak ki, belki de yalnız başıma bulunduğumu bile hatırlayamaz. Ona bu hususta minnettarım. Eğer ufak bir alâka göstermeğe, merakımı anlamağa çalışsaydı yalan söyleyecek, gözlerimi delen mazinin hatıralarına içim titreyerek perde germeğe çalışacaktım. Belki de titizlenecek, mânâsız hareketler yapacak, boş yere gülünç olacaktım.

Hâlbuki karım beni anlayamaz. Zaten anlamaya bile çalışmaz. Her daim olduğa gibi kuru ve boğucu kahkahalarla güler ve sonra arkasını dönüp balkona

veya mutfağa gider. Evet, buna emin oldum ki, karım gibi bundan sonra çocuklarım da bana yabancıdır.

Ben, gençliğimi çeşit çeşit ızdırapların önüne sermiş bir insanım. Basit bir maliye kâtibi olan babamı çok küçük yaşta kaybettim. Annem dişilik hırslarına her şeyini feda eden bir kadındı. Babamın vaktinden evvel ölmesine sebep teşkil eden hâdiselerden bir tanesi de budur diyebilirim.

Zavallı ölüyü çürük bir tabutun içine koyup evden çıkarırlarken çok ağladım. Onunla beraber gitmek istediğim halde ayaklarım bir türlü bana itaat etmedi. O zaman avunacak, gözyaşlarımı kurutacak sıcak bir köşe aradım. Bilmeyerek annemin kucağına atıldım. Fakat o soğuk ve çekingendi.

Annem her nedense bir müddet içindeki vahşi hırsı yenmeye çalışarak konu komşuya hizmetle karnımızı doyurmağa uğraştı. Hattâ bu hal epeyce devam etti. Memnundum... Babamı aramadığım günler bile oluyordu. Nitekim babalık sevgisini annelik sevgisi ile birleştirmeğe de başlamıştım. Fakat bir gün evin içinde anlayamadığım bir rüzgâr esti. Sanki üzerine oturup tek başıma zıp zıp oynadığım kilimde yabancı bir ayak dolaşmış, içi saman dolu mindere sinsi bir koku sinmişti. Ayağını telle tutturup duvara dayadığımız sandalyede bile bir soğukluk vardı.

Akşama doğru tek odalı evimize yüzlerini hayal meyal farkedebildiğim bir yığın insan doldu. Bunların arasında sadece dört erkek vardı. İkisi imamla mahallenin kasabı Bektaş efendi idi. Diğer ikisini hiç tanımıyordum. Kadınlar ise kedilerine kırk paralık ciğer almak için ciğerci ile bir saat münakaşa eden komşularımızdı.

Ben merdivenin başında durmuş gelenleri hayretle seyrediyordum. 12 yaşında olmama rağmen muha-

kemem her nedense çok zayıftı. Bu ziyaretten hiç bir şey anlayamamış, anlamaya çalışmamıştım bile...

Yüzüme kapanan oda kapısının önünde boş yere kendime bir oyun icad ederek aptal aptal dolaştım. Neden sonra başlarında imam olduğu halde gelenlerin dışarı çıktıklarını gördüm. Hepsi de bana bakıp gülüyorlardı. Bunların gelişlerine olduğu gibi gidişlerine de bir türlü akıl erdiremiyor, belki de bu yakınlarda pek fazla canı sıkılan annemi eğlendirmek için yapılan bir oyundur diyordum.

Fakat biraz sora herkes gittiği halde kasap Bektaş efendiyi aşağıya doğru sarkan simsiyah bıyıkları, kocaman göbeğiyle karşımda görünce korkmaya başladım. Kapının arkasında çekingen bir vaziyette duran annem yanıma geldi:

- Bedri, öp bakalım babanın elini, dedi.

Evet annem, «Baban» demişti. Bir müddet ne olduğumu şaşırdım; boş yere sağa sola bakınmaya çalıştım. Sonra:

- Benim babam çoktan öldü. Bu, kasap Bektaş efendidir, diye ağlamaya başladım.

Bektaş efendi güldü. Kendisinden ümit edilmeyen titrek bir sesle:

- Ağlama çocuğum, dedi, öleni unut. Şimdi baban benim artık!

Sonra yağ kokan ellerini saçlarımda gezdirmeye çalıştı. Buna müsaade etmedim. Geriye doğru sıçrayarak bu pis ve nasırlı eli olanca kuvvetimle ısırdım.

Bu surette üvey babamla ilk sevgimiz böyle bitmiş ve ilk kavgamız da böyle başlamıştı.

.....

Çocukluğum, tahsil hayatım nasıl bitti; bunu şimdi sırasiyle yazmaya imkân yoktur.

Donuk bir mum ışığı gibi mazimin örtülü sahifelerinde titreyen hatıralar, ölü bir varlığın ruhunu aydınlatmaktan çok uzaktır.

Yamalı hırkam ve koltuğumun altındaki yırtık kitaplarımla mektebe gidip gelişim ekseriya gözümün önünde acı bir şekilde canlanır. Fakat yine de bu pejmürde halimi hasretle anarım.

Babalığım beni o kadar çok hırpalamış ve hor görmüştü ki, mektepte hocamın ders anlatırken takındığı hâkim seste bile bir matem havası arardım. Derhal gözümün önüne zavallı babacığımın ölüm döşeğindeki hali gelirdi. Babam sağ olsaydı ben yırtık hırkamın dağınık ceplerinde bile bir emniyet havası bulabilirdim.

Bektaş efendi ile kavgamızın birçok sebepleri vardı: Bir kere evliliğinin ilk akşamında bir çocuk tarafından eli ısırılarak erkeklik gururunun kırılması, onun kaya gibi sert beynine ağır bir darbe olmuştu. Sonra, damarlarımızda birbirine hiç benzemeyen iki ayrı kan dolaşıyordu. Bir köşede sessizce oturuşumda bile o, dükkânındaki koyun butlarına göz koymuş sinsi bir kedi hali seziyordu.

Ben ise bir tek kelime ile ondan nefret ediyordum. Babamın titrek ve zayıf vücudunu ve hâlâ odamızın içinde dolaşan ruhunu korkunç heybetiyle ezen bir canavardı o... Annem ne sebepten ona varmış, dayağından başka hiç bir şeyini görmediği halde senelerce nasıl dayanmıştı? Bunu zaman geçtikçe daha iyi anlıyordum. Çünkü annemin kızgın bir eti vardı ve babalığım da kurnaz bir kasaptı.

Ondan nefret etmekle beraber korkuyordum da. Zaten babamın sağlığında bile Bektaş efendiyi yağlı

ensesiyle sokakta dolaşır gördükçe bir köşeye gizlenir, dükkânına gitmek icap ettiği zaman kapısından içeriye adımımı atmazdım.

İlk mektebi oldukça iyi bir derecede bitirdim. İçimde her ne olursa olsun daha yüksek sınıflarda okumak, babam gibi sıkılmadan ağdalı bir kitabı kucağıma alıp saatlerce satırlarla başbaşa kalmak hevesi vardı. Fakat ne yazık ki, benim bu arzuma ne babalığım, ne de annem iştirak etmiyorlardı. Üvey babam, «Okuyacağım.» diye ağladıkça kulaklarımı çekip beni bir köşeye kıstırıyor, «Sen varken daha fazla çırak parası veremem!» diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Annem ise bizim böyle karşılıklı mücadele zamanlarımızda yanımıza sokulmazdı. Sonra yalnız kalınca:

- Bedri, babanın sözünü dinle, sonra ona dua edersin, derdi.

Ben ısrar edince kızar, paylar, okumak hevesinin içimde gittikçe şiddetlendiğini görür, döverdi.

Mahallede benim bu zavallı hayatımla yakından alâkadar olan bir tek kişi vardı: Nedim'in babası Şevket bey.

Nedim, mahalle ve mektep arkadaşımdı. Onunla başbaşa kaldığımız zamanlar bütün dertlerimi unutur, hantal vücudundun umulmayan bir çeviklikle bahçelerindeki ağaçlara tırmanışına iştirak ederdim.

Şevket bey mahallenin çok eskisi idi. Zengindi, konakları ve çiftlikleri vardı. Fakat yine de turuncu boyalı küçük evlerinden ayrılmazdı. Oldukça yaşlı karısı Fatma hanımla ve biricik evlâdı Nedim'le sakin bir hayat geçirirdi. Evet Nedim de benim gibi ailesinin bir tek çocuğu idi. Fakat düşünülen, üzerine titrenilen bir çocuğu...

Bir yaz günü idi... Üvey babamdan yine kemiklerime kadar işleyen bir dayak yemiştim. Sebebi de galiba şu idi: Müşterilerin günlük etlerini evlerine dağıtıp dükkâna dönerken üzüm yiyen ben yaşta bir çocuğa imrenmiş ve beş on dakika gecikmiştim. Babalığım, dükkânın penceresinden beni görmüş olmalıydı ki, içeri girer girmez üzerime hücum etti, kulaklarımdan yakaladı. Bir kedi yavrusu gibi beni çimentoların önlerine fırlatıverdi. İri ayakları ile yüzüme tekmeler savuruyor, hiç durmadan:

- Nankör kerata, uğursuz herifin açgözlü piçi! diye bağırıyordu.

Onun zulmünden nasıl kurtuldum bilemiyorum. Yalnız bir solukta Nedim'lerin evine gittiğimi, sessizce bahçelerine girip ayva ağacının dibine çömeldiğimi hatırlıyorum.

Ağlayamıyordum. Nefesim gittikçe daralıyor, etrafındaki şekiller buğulanıyordu.

Bayılmakta olduğumu ilk defa Şevket bey görmüş, halinden umulmayan bir çeviklikle beni kucaklayıp kuyunun başına götürmüş, soğuk sularla şakaklarımı oğmuş, hattâ yanaklarıma küçük küçük tokatlar vurmuş.

Kilitlenen dişlerim yavaş yavaş çözülmeğe başlayınca dudaklarımda bir ıslaklık hissettim. Karşımda Şevket bey bir bardak su ile duruyordu. Ona vaziyetimi anlatmaya çalışacağım sırada sözümü kesti:

- Biliyorum Bedri, diye fısıldadı. Bu hale artık bir son vermeli; bana itimad et çocuğum, seni daha fazla çiğnetmeyeceğim.

Gözleri nemli idi. Sesi o kadar boğuktu ki, kendi ızdırabımı unutup iyi kalbli adamı üzdüğüm için müteessir olmuştum. Titreyerek:

- Bir şey yok bey amca, dedim, büyük bir pirzolayı kediye kaptırdım da babam darılır diye buraya kaçtım.

Gülmeğe çalışarak:

- Yalana alışma Bedri, dedi. Haksız da olsan daima doğru söyle. Hem bundan sonra kimseye hesap verecek değilsin. İstediğin hayata kavuşacaksın. Yalnız hocalarını ve kitaplarını düşüneceksin. Haydi bakalım, sen biraz şurada Nedim'le oyna da ben sokağa çıkayım.

Biraz sonra paytak yürüyüşü ile sallana sallana Nedim yanıma geldi. Hiç bir şey olmamış gibi babasının aldığı parlak kâğıtlarla yapmakta olduğu uçurtmadan bahsetmeye başladı. Ben ise yenemediğim büyük bir korkunun tesiri altında akşamı evde nasıl uyuyacağımı düşünüyordum. Bu suretle ilk defa çocukluk arkadaşımın eğlencesine fikren de olsa iştirak edemiyordum.

.....

O akşamdan itibaren Nedim'lerin evi benim de evim oldu. Bütün ısrarlarına rağmen Şevket bey beni ne babalığımla ne de annemle konuşturmadı. Bu iş Bektaş efendinin eline biraz para sıkıştırmakla ve biraz da tehditle olmuştu.

Bundan sonra babalığımın yüzünü bile görmedim ve zaten az bir zaman sonra Bektaş efendi iflâs edince babamın yegâne yadigârı olan harap evimizi, benim de hakkım olduğu halde sormadan satarak mahalleden taşındılar. Annemi işte o vakit Şevket beyden habersiz bir kere görebildim. Bir akşamüzeri çekinerek bahçe kapısına geldi. Annelik hissinin verdiği bir merhametle:

- Allahaısmarladık oğlum! dedi

Ölüme gidiyormuş gibi titreyerek elini öptüm ve içeri kaçtım. Annemi bütün çocukluğum müddetince nefretle andım. Hattâ ölüm haberini çekinerek söyleyen Fatma teyzeye hayretle baktım. İçimde burkulan acayib bir ezginliğin mânasını anlamaya çalışmadan Nedim'in yanına koştum.

.....

Şevket bey beni o kış bir şefkat müessesesinin yetim yavrular için açtığı leylî bir mektebe yazdırmıştı. İlk önce Nedim'le beraber başka bir mektepte okutmak istediği halde sonra neye cayıp böyle hareket ettiğini bugün bile yine anlamış değilim. Fakat seneler geçip de hâdiseler önüme yeni yeni engeller çıkarınca, ona çok hak verdim. Hattâ mübarek vücudu toprak olduğu zaman tahsilimin yarım kalmamasına böyle bir mektepte bulunmamın sebep olduğunu pek iyi anladım.

İşte bugünkü hayatımı, ruhu kimbilir şimdi nerelerde dolaşan o fedakâr adama ve bu şefkat müessesesine borçluyum.

.....

Şevket bey beni oğlundan ayırt etmiyordu. Hafta tatillerinde eve gelince yanaklarımı okşuyor, sayesinde kazandığım sıhhat ve neş'emi göstererek oğluna ihtar ediyordu:

- Bedri'yi görüyor musun? Haydi bakalım sen de onun gibi olmağa çabalayarak bu hantallığı üzerinden at.

.....

Nedim'in eskiden bir teyzesi olduğunu işitirdim. Anadolu'nun bilmem neresinde oturan bu akrabalar-

dan arada sırada mektup gelir, yanımda okurlardı. Alâkamı kitaplarımda, bir de Şevket beyde topladığım için bu ailenin ne vaziyette olduğunu, niçin Anadolu'da bulunduklarını araştırmazdım.

Bir perşembe akşamı eve gelince Nedim beni acayip bir sevinçle karşıladı. Daha kaputumu çıkarmadan:

- Bedri, dedi; misafirler var. Enişte ölmüş; teyzem de kızı Neş'e ile beraber bize geldi. Ne iyi; bundan sonra senin bulunmadığın zamanlarda bile oynayacak bir arkadaşım olacak.

O zaman için Nedim'e hak vermiştim. Çünkü daima müzmin bronşitten dolayı mektebe gidemeyen bu çocukluk arkadaşıma bir eğlence çıktı demekti.

Neş'e kumral saçlı, tombul yanaklı bir kız çocuğu idi. Küçücük gözleri, ufacık ağzı vardı. Olmayacak şeylere güler, hepimizin alâkasını üzerinde toplardı. Hattâ bir sene sonra annesinin ölümünde bile gülmesini unutmamıştı.

Ona o kadar çok alışmıştım ki, bir aralık hafta tatillerini sırf Neş'e'yi göreceğim diye aramağa bağlamıştım. Öyle zannediyordum ki, Nedim'in uçurtmalarından, yaşından ümit edilmeyecek bir çocuklukla bıkmadan yaptığı kâğıt kayıklarından ziyade, o da benim temiz ciltler içinde muhafaza ettiğim kitaplarımla alâkadardır.

.....

Artık delikanlılık çağına giriyorduk. Bizden iki yaş küçük olmasına rağmen Neş'e de genç kızlığın çekingen hallerini takınmağa başlamıştı.

Eve geldiğim zamanlar beni merdiven başından karşılamıyor, odada yalnız kalınca muhtelif bahanelerle dışarı çıkıyordu.

Nedim'de de bir değişiklik vardı. Hastalığı yüzünden kaybettiği tahsil senelerini bir hamlede gidermek istercesine derslerine çalıştığı görülüyordu.

Ben ilkönce bu hali, Şevket beyin "Bedri ile aynı yaştasın amma o senin hocan olacak kadar ileri sınıflarda bulunuyor." demesine hamletmiştim. Fakat bir yaz günü düşüncelerimde tamamen yanıldığımı anladım.

Mektepler kapanalı bir hafta olmuştu. O sene yine birincilikle sınıfımı geçmiştim. Nedim ise bütün gayretlerine rağmen ikmale kalmıştı. Bahçede oturuyorduk. Neş'e bir kanapeye uzanmış, boncuk gibi mavi gözlerinin içi gülerek bir kedi yavrusu ile oynuyordu... Nedim onun karşısına oturmuş uyukluyordu. Ben de kümesin başında Şevket beyin çeşit çeşit tavuklarını seyrediyordum. Bir aralık Neş'e'nin beni çağırdığını duydum. Hemen yanına gittim:

- Nedim'e bir muziplik yapalım, dedi.

Sonra cevabımı beklemeden elindeki kedi yavrusunu Nedim'in üzerine fırlatıverdi. Nedim birdenbire uyandı. Bir elini kedi yavrusunun tırmaladığı göğsüne bastırarak etrafına alık alık bakındı. Benim en çok onun bu hali hoşuma gittiğinden Neş'e'nin neş'esine iştirak ettim. Artık ikimiz de katılırcasına gülüyorduk.

Nedim'in şaşkınlığı epeyce sürdü. Sonra sür'atle ayağa kalkıp yüzüme baktı. Kızdığını anlamıştım. Fakat öfkesi çabuk geçer, o da bizimle beraber güler zannetmiştim. Tahminim gibi çıkmadı. Yumruğunu havaya kaldırarak:

- Artık senden iğreniyorum Bedri! diye bağırdı. Sığıntılığımı unutarak ekmeğini yediğin bir kapının efendisiyle alay ediyorsun ha?... Fakat ne yaparsan

yap, istersen sınıfını her sene birincilikte geç, yine de Neş'e'nin gözüne giremezsin.

O anda tepemden aşağıya doğru birdenbire soğuk bir su dökülmüş gibi titredim. Ne yapacağımı şaşırarak ileriye doğru fırladım. Neş'e hemen kolumdan tuttu; beni geri çekti. Nedim de arkasına bakmadan eve doğru koşarak uzaklaştı.

Şevket bey olmasa onunla bir çatı altında bile yaşamağa tahammül edemeyecektim. Bavuluma çamaşırlarımı doldururken odama Şevket bey girmiş, Neş'e derhal kendine her şeyi anlattığı için beni yarı tehdit yarı rica ile alıkoymuştu.

Bu hâdiseden sonra Nedim'le uzun müddet konuşmadım. Zira beni canevimden vurmuştu. Bana bir kere daha hakkım olmadan büyük bir kayıtsızlıkla yuvarladığım lokmaları ve hepsinden acı olarak üvey babam Bektaş efendiyi hatırlatmıştı.

Bu hâdisenin ikinci bir neticesi de Neş'e'ye biraz daha yaklaşmam olmuştu. Gece geç vakitlere kadar bahçede oturuyor, herkes yattığı halde biz konuşuyorduk. Ona çok sevdiğim bazı şiirlerden okuyor, aşk romanlarından ezberlediğim cümleleri ballandıra ballandıra anlatıyordum. Hattâ kendi yazdığım manzumeleri bir kâğıt parçasına sıralıyor, gizlice eline sıkıştırıyordum. O bunlardan hakikaten bir zevk alıyor muydu? Mânalarını kavrıyor muydu? Bir türlü anlayamıyordum. Sadece onun;

- Güzel olmuş; beğendim!... demesi ve dudaklarını büzüp boncuk gibi mavi gözlerini fütursuz yüzümde gezdirerek gülmesi bana kâfi geliyordu.

İşte; bu benim saf ve temiz ilk aşkımdı... Çocukluk aşkı... Cismanî duygulardan uzak, fakat arkadaşlık hislerinden de tamamen ayrı...

.....

Bu karışık hislerimle tatil sonuna kadar oyalandım, o sene mektebin son sınıf talebesi olduğum halde her seneden daha az bir neş'e ile derslerime başladım.

Artık Neş'e'yi haftada bir görüyordum. Bu bana büyük bir azap veriyordu.

Nedim'le barışmıştık. Bir akşamüzeri yanıma sokulmuş, belki babasının ısrarı, belki de saf kalbinin verdiği bir teşvikle: «Beni affettin mi Bedri?» demişti.

Sonra cevap vermeme meydan bırakmadan boynuma sarılmıştı. Zaten ben onu çoktan affetmiştim. Çünkü bana bu dargınlığı ile Neş'e'yi veren Nedim değil miydi? Şimdi ise barışıyorduk; büsbütün aramızdan çekilecekti. Bu düşüncelerimde yanılmıyordum. Nedim'in benden af dilemesi bir mânada mağlûbiyetini anlatmıyor muydu?...

*
* *

O kış hiç ümit etmediğim birçok felâketlerle sarsıldım. Felâket diyorum; zira bu hâdiselere başka bir isim bulmaya imkân yoktur.

Bütün bir hafta perşembe gününün gelmesini dört gözle beklerdim. O günün sabahı muayeneden sonra yatağımın altında, iki şiltenin arasında saklı duran pantalonumu büyük bir dikkatle çıkarır, tozlanmamasına gayret ederek giyerdim. Sair günler sönük ve kirli olduğum halde birdenbire kendimi saçları taralı, bıçak gibi ütülü pantolonumla görmek beni sevindirirdi. Hele parlak düğmeli ceketim sırtımda, bir gece evvelinden boyadığım ayakkabılarım ayağımda mektep kapısından çıkarken âdeta saadetimden

uçardım. Bu tertemiz kılığımla Neş'e beni muhakkak beğenecek diye düşünürdüm. Bu bende mahiyetini o zamanlar anlayamadığım bir aldatmak zevkinden başka bir şey değildi. Belki de süslenmelerim sadece Neş'e için yapılmıyordu. Alelâde bir insanın bana takdirle bakmasını da istiyordum. Beni bu kılıkta gören bir kimse: «Maşaallah ne kibar, ne sevimli bir çocuk!» diyecekti. Bu suretle kasap dükkânlarında çıraklık yaptığımı, üvey babam Bektaş efendiden ölünceye kadar dayak yediğimi unutacaktım. Şimdi çok iyi anlıyorum ki, aldatmak zevki, tadanların vazgeçemeyeceği kadar lezzetlidir. Bu zevk hemen hemen yalanın yanında yürür. Aralarındaki fark, birisinin bilerek, diğerinin kapalı bir sezişle yapılmasından ibarettir.

Yine böyle bir perşembe akşamı içimde binbir ümit kaynaşırken eve geldim. İlk işim çantamı odama koyup Neş'e'yi aramak oldu. Fakat o görünürlerde yoktu. Büyük odaya girdiğim zaman Şevket beyi sobanın başında gördüm. Köşe minderine oturmuş, ayaklarına bir battaniye atmış, sigarasını içiyordu. Gülümsedi:

- Gel bakalım Bedri, dedi; bugün yine şıklığın üzerinde.

Elini öptüm:

- Geçmiş olsun beybaba, dedim. Romatizmalarınız mı tuttu?

Başını salladı:

- Keşke öyle olsaydı, diye fısıldadı, daha fena; yüreğimde bir sıcaklık hissediyorum. Ayaklarımdan vücuduma doğru bir ürperme yayılıyor. Galiba bu kadar kolay kolay atlatamayacağız.

Bu muhterem adamı hiç bu kadar ciddi görmemiştim. Adeta korktum. Çünkü yüzündeki çizgilerde bile bambaşka ifadeler dolaşıyordu.

- Yine romatizmanın tesiridir, diye mırıldandım. Bir doktora kendinizi iyice muayene ettirirseniz fena olmaz. Hem bu suretle...

Sözümü tamamlayamadım. Elini havaya kaldırarak susmamı işaret etti:

- Şimdilik hastalığımı bir tarafa bırakalım, dedi. Seninle bugün başka mevzular üzerinde konuşmak istiyorum. Sen zeki ve olgun bir çocuksun. Aynı zamanda da öz evlâdım kadar kıymetlisin. Vakıa yaşın daha küçük amma ne de olsa bizlerden çok okudun. Hem aile diye tanıdığına hiç şüphe etmediğim bizler hakkında düşüncelerin de vardır.

Şevket bey bacağındaki şiddetli bir sancıyı bahane ederek sustu. Hakikatte söyleyeceklerine bir başlangıç aradığı muhakkaktı. Bir müddet ellerini dizlerinde dolaştırdı, sonra birdenbire;

- Bu sene mektebi bitirince ne olmak istiyorsun; ilk defa bunu öğreneyim, dedi

Bu hususta kendimi evvelce hazırlamıştım. İdealim hukukçu olmaktı. Kendimi bir mahkûmun karşısında görmek, millete kötülüğü dokunan, birçok kimseleri felâkete sürükleyen insanlara vatanın selâmeti namına en ağır cezayı vermek isterdim. Yahut hakkı kaybolan, iftiralarla lekelenen bir zavallıyı müdafaa etmek, alnı açık olarak böyle bir kimseyi tekrar cemiyetin itimad edilir bir uzvu yapmak hayali ile yaşardım. Kanaatimce cemiyeti kirletenler kötü olarak doğmuş insanlardı, onlar temizlenince herkes rahat ve namusu ile yaşardı.

Biraz hayret etmekle beraber Şevket beyin sualine yine de çekinmeden cevap verdim:

- Beybaba, dedim, biliyorsunuz ki ben hukukçu olmak istiyorum.

Yüzüme dikkatle baktı:

- Bu fikrinden hâlâ vazgeçmedin mi? dedi

- Hayır, vazgeçmek de istemem. Yoksa hâkimliği iyi bir meslek olarak kabul etmiyor musunuz?

- Yok, böyle bir şey söylemedim. Sen istedikten sonra, ben niçin beğenmeyeyim? Bu arzunu yapacağım, mektebini bitirir bitirmez hukuk tahsiline başlayacaksın. Orada da muvaffak olacağına eminim.

Heyecanlı konuşuyordu; kelimeleri birbiri arkasına sıralıyor, sonra derin derin nefes almak meeburiyetinde kalıyordu. Biraz daha düşündü:

- Keşke bizim Nedim'in de bir emeli olsaydı, diye fısıldadı. Bir hamal olmayı bile düşünseydi yine sevinirdim. Yeter ki içinde ufak da olsa biraz arzu bulunsaydı. Hâlbuki o bunlardan daima kaçıyor. Artık nefes darlığı ve bronşiti de geçtiği halde, anlayamadığım bir sebepten dolayı bir haftadanberi mektebe gitmiyor. Biliyorsun ki üç senedir aynı sınıfta okuyor. Ben de dün kaydını sildirdim. İlkönce buna üzülecek sandım. Hâlbuki haber aldığı zaman sevindi bile. Görüyorsun Bedri, biz çok ihtiyarladık. Bir ayağımız da çukurda sayılır. Yarın bu dünyadan göçüverirsek onun hali ne olur? Emin ol, pantalonunun düğmelerini bile bağlayamaz. İşte bizi bu hal çok üzüyor. Dün gece sabaha kadar hanımla beraber hem dertleştik, hem ağladık. Neticede şöyle bir karar verdik...

Şevket bey sözlerinin en ehemmiyetli noktasına gelmiş olmalı ki biraz sustu. Sesine bir ahenk vermek için birkaç kere öksürdü. Yanına oturmuştum; pantalonumun ütüsü bozulmasın diye kımıldamıyordum. İçimde zerre kadar merak yoktu;

Nedim hakkında ne karar verilirse verilsin, yine o, hantal ve lâkayıtlıktan kurtulamazdı. Bu sebepten Şevket beyin sözlerini derhal haklı bulup Neş'e ile buluşmak için bir an evvel odadan çıkmak niyetinde idim.

Beni daha fazla merakta bırakmak istemiyormuş gibi ihtiyar adam söze başladı;

- Biliyor musun Bedri, Nedim'in selameti için hanımla düşündüğümüz nedir?

Sonra cevabımı beklemeden:

- Nereden bileceksin? diye ilâve etti. Biz Nedim'le Neş'e'yi bir an evvel başgöz etmek istiyoruz...

Darbe o kadar ağır olmuştu ki, hiç düşünmeden;

- Nasıl olur?! diye haykırdım.

O benim bu heyecanıma aldırmadı:

- Tuhafına gitti değil mi? diye sordu. Ben de ilkönce böyle olmuştum. Fakat sabahtanberi kendimi o kadar çok alıştırdım ki şimdi hiç hayret etmiyorum. Hattâ bunu daha evvel neye aklıma getirmedim diye şaşıyorum. Hem Neş'e zeki bir kızdır. Oldukça her iş elinden gelir. Bizim sarsak oğlanı ancak o çevirir. Gözlerimizi yumunca biraz da senin yardımınla gül gibi geçinip giderler. İsterlerse bu evi satıp çiftliğe çekilirler. Orada çiçeklerle, tavuklarla haşır neşir olurlar. Zaten kâhya da namuslu bir insandır. Onu uzun uzun kontrole lüzum yoktur. Sen de arada bir hesaplara göz gezdirdin mi, olur biter. Ha ne dersin?

- Hiç, diye kekeledim; ne diyebilirim ki?

Yüzüme dikkatle baktı ve ilk defa hissiyatımdan şüphe etti. O zaman çocuklukla gençliğin verdiği ani bir sevk-i tabiî beni kurtardı:

- Düşüncelerinizi gayet iyi buldum beybaba, dedim. Tereddüdüm sadece fikrinize ne yolda iştirak edeceğimi araştırmamdan ileri geliyor. Biraz da Ne-

dim'le Neş'e'yi kardeş olarak tanımamdan; birdenbire hayret etmekten kendimi alamadım.

Güldü, ellerini hırkasının cebinden çıkararak yanağımı okşadı.

- Aferin Bedri, dedi, demek bu işi gayet makul buluyorsun. Şu halde artık kararımız kat'ileşti. Bugünden itibaren düğün hazırlıklarına başlayacağım. Hem bu işe yalnız kendi düşüncelerimizle karar verdiğimizi zannetme; hanım sabahtanberi onların ağzını aradı. Hani ya birbirlerine gönüllleri de yok değil.

Şevket bey bundan sonra bu hususta daha birçok şeyler söyledi. Fakat zihnim o kadar karışmıştı ki, hiç birisini anlayamadım. Sonra bir çocuğun yanında daha fazla açılmasının doğru olmayacağını anlamış olmalı ki, beni savdı. Odadan çıkarken gözlerimde billûrlaşan yaşların yanaklarımdan süzülmesine mâni olamadım.

*
* *

Düğün samimî fakat gayet sönük geçti. Şevket beyin birkaç dostu ve yakın komşulardan başka hiçbir davetli yoktu. Yalnız mahallenin en uzak evlerine varıncaya kadar sahanlar dolusu zerde ve pilâv gönderildi. Bu işlerle meşgul olduğum işin onları yanyana görmek azabından nispeten kurtuldum. Bu suretle hiç kimse bu çekingen halime başka bir mâna vermeğe kalkışmadı.

Evet, Nedim'i Neş'e'nin kocası olarak görmeğe tahammül edemiyordum. Söylediğim şiirleri dinleyecek kadar zevki yüksek olan, ellerine elimi dokundurduğum zaman gülüşleriyle beni ihtar eden, böyle bir kız başkasının elini öpmeğe giderken sevincinden ağzı kulaklarına kadar uzanan bir adamın

karısı olamazdı. Hem Neş'e o kadar küçüktü ki, ezilecek, inleyecek, çok ızdırap çekecekti.

Böyle bir evlenmeden sonra evdeki herşeyin değişeceğini de zannetmiştim. Sandalyelere bile vaktiyle üvey babamın harap evimize geldiği zaman tahammül edilmez acayip kokunun benzeri bulaşacak diye ümit etmiştim. Fakat az zaman sonra yanıldığımı derhal anladım. Nişanlı iken Neş'e'nin gözlerinde bir inlemenin izlerini boş yere aradığım gibi, bu isteğim de neticesiz kaldı. Neş'e'nin boş duran odasından başka her şey yerli yerinde idi. Yine Nedim boru gibi pantalonu ile, tıraşlı ensesi ile sofalarda dolaşıyor, yine Neş'e boncuk gibi gözlerini kırparak gülüyordu.

Yatağımı ve kitaplarımı biraz daha büyük diye Neş'e' nin boşalan odasına taşımışlardı. Benim odamı da gardrop şekline sokmuşlardı. Orada Neş'e'nin çamaşırları ve elbiseleri duruyordu.

Şimdi tatil gecelerinde eskiden hiç âdetim olmadığı halde erkenden odama çekiliyor, duvarlarda, pencere kenarlarında âşina bir çehre arıyordum. Evet, herkesin yanında Nedim'e bakarak oturan, konuşurken bile gülen Neş'e artık benim eski Neş'em değildi. O gitmişti, burada yoktu, onu çalmışlardı.

Sabaha kadar bilmediğim bir sızının tesirleri ile yatağımda uyanık kaldığım bir gece anladım ki, ben Neş'e'yi sadece gülüşleriyle değil, eti ile, kanı ile istiyordum. İşte o zaman şimdiye kadar isimlendiremediğim bu meylimi birdenbire sıfatlandırıverdim: "Ben zavallı bir âşığım!" dedim. Bu benim kendi kendime ilk itirafımdı. Belki de çocukluktan gençliğe doğru giden bir köprünün ortasında bulunan bir insanın gözü kapalı bir sezişiydi.

*

* *

Aylarca günlerim Nedim'i kıskanmakla geçti. İçime benim bile iğrendiğim bir takım kötü düşünceler doğdu.

Her daim Neş'e ile Nedim'in kucaklaşmalarını düşünüyor ve titriyordum. Derslerime çalışmamağa, hocalarımdan azar işitmeğe ve hattâ bu yüzden izinsiz kalmağa başladım.

Nihayet bir daha o eve uğramamağa karar verdim. Beni büyüten ve oldukça yetişkin bir çağa getiren Şevket beyi görmemeğe ve bütün hissiyatımı açığa vurmağa razı olarak bu kararımı kat'ileştirmek için eve bir mektup yazdım. Mektubumu zarflayıp postaya attırmak üzereydim ki, müdürün beni çağırdığını söylediler.

Müdür bey edebiyat hocamızdı ve beni çok severdi. Fakat o gün her nedense içimde bir korku vardı. Odasına çekine çekine girdim. Masanın yanında mahallemizin bekçisi Salih ağa duruyordu. Müdür Niyazi bey beni görünce:

- Seni şimdi eve yollayacağım Bedri, dedi.

Sonra yüzüne korku ve hayretle baktığımı farkedince:

- O kadar üzülecek bir şey yok, diye sözüne devam etti. Veliniz Şevket bey biraz hastalanmış da. Seni görmek istemiş. Haydi bakalım, derhal haricî elbiselerini giy ve bekçi efendiyle beraber git. Sana önümüzdeki hafta başına kadar izin.

.....

Mukaddes ölüyü ertesi gün defnettik. Babam, hâmim, bir kelime ile her şeyim olan bu insanın üzerine ilk toprak atılıncaya kadar hiç sarsılmadım. Fa-

kat kürekler birbiri arkasına toprak yığınlarını onun mezarına taşımağa başlayınca kalbimin şiddetli bir acı ile burkulduğunu hissettim.

Evet, ben artık tamamen kimsesiz kalmıştım. Babam ölmüştü, anneme sığınmıştım. Annem beni terketmişti; bütün mevcudiyetimle Şevket beye yaslanmıştım. Fakat şimdi, "Bedriciğim bugün niye benzin soluk, yoksa hasta mısın?» diyecek hiç kimsem kamlamıştı. Hiç olmasa son nefesini verirken yanında bulunabilseydim. Belki cesaret alır, onun ılık sesinden kuvvet hisseder, ileriye doğru son bir hamle yapabilirdim. Hâlbuki şimdi mektebi bitirebileceğim bile şüpheliydi.

Şevket bey âni gelen bir kalp sektesiyle ölmüştü. Baygınlığı esnasında bile beni sayıklamış. "Ölüyorum, Bedri'yi çağırın" demişti.

Ah... İyi kalpli adam, senin son sözün bile: "Bilmeyerek büyük bir kalp kırdık; hâlbuki Bedri çok iyi bir çocuktu; ona fenalık yaptık." demek olmuş.

- Ruhun şâd olsun.

.....

Babasının ölümünden sonra Nedim büsbütün kendini koyuverdi. Hattâ ütüsüz patalonunu bile giymez oldu. Gecelik entarisiyle sabahtan akşama kadar evin içinde dolaşmaya başladı.

Fatma teyze ise kocasının boş bıraktığı mindere büzülerek Kur'an okumağa başladı. Gözleri görmediğinden birçok âyeti ya ezbere yahut yanlış okuduğuna kani idim.

Şimdi evin her işini Neş'e görüyordu. Hamile olmasına rağmen yorgunluk bilmeden didiniyordu. Yalnız herkeste derin bir acı, hattâ duvarlarda bile

bir ölüm havası dolaşırken yine o gülüyor, gözlerini kırpıyordu.

Sevgim, acı bir ölümden cesaret almış gibi beni birçok çılgınlıklara sürüklemeye çalıştı. Mektep sıralarında daima birisi gülen, diğeri koyu bir bulut altında bile çehresini gizlemeğe çalışan iki kadın hayaliyle dolaşırdı. Bu hayallerin arkasında saatlerce koşar, onları yakalamağa, kollarımın arasında ezmeğe çalışırdım.

Kararsızlık ve ümitsizliklerle dolu bir kış geçti. Hocalarımın ve beni seven arkadaşlarımın sayesinde hakkım olmadan mektebi bitirdim. Artık ölümle hayatı birleştiren bir muhitten tamamen uzaklaşmak istiyordum. Emellerim senelerdenberi içimde sakladığım arzularım çoktan uçmuştu. Tanrı'nın sillesini yemiş, annesinin bile terkettiği bir çocuk daha fazla okuyamazdı. Onun yolu hayatla mücadele etmekti.

Diplomamızı aldığımız gün müdürün odasına girdim. Ellerini gözyaşlarımla ıslattım:

- Bana bir iş bulun, dedim, dilediğiniz yerde çalışmaya hazırım.

Hayret etti.

- Daha önünde birçok tahsil yılları var, diye cevap verdi. Sevdiğin bir insanın ölümü seni sarstıysa da darülfünunda muvaffak olmana engel teşkil etmez. Okumanı istiyorum.

O zaman acı acı güldüm:

- Böyle düşünmeyin müdür bey, dedim, ben on parasız bir insanım ve bu yaştan sonra da kimseye yük olamam.

- Şevket beyi yakından tanırım. Oldukça hali vakti yerindedir. Zannetmem ki, ailesi seni sokağa atacak kadar insafsız olsun.

Beni ikna için daha çok şeyler söyledi. Fakat sadece ona gözyaşlarımla cevap verdim. Vakıa Şevket beyin serveti beni uzun müddet okutacak ve ailesini senelerce geçindirecek kadar fazla idi. Ne yazık ki bu türlü tahsil, Nedim'in hantal vücudu, Neş'e'nin boncuk gözleri ve Fatma teyzenin Kur'an'ı arasında beni öldürürdü.

Gözyaşlarımı zaptedemiyerek diz çöktüm. Dakikalarca müdürüme yalvardım. Nihayet:

- Yarın gel de görüşürüz, dedi.

Ertesi gün odasına girdiğim zaman heyecanımı zaptedemiyordum. Sual sormama vakit bırakmadan:

- Zabıt kâtibi olmak ister misin Bedri? dedi.

Onun böyle bir memuriyeti nereden aklına getirdiğini bilmiyorum. Fakat bu beni, yine de sarstı, gözlerimi kapadım:

- Her şeye razıyım, diye kekeledim.

Niyazi bey beni gücendirdiğini zannederek:

- Zabıt kâtibi dedimse ifadeleri zapta geçirecek değilsin, dedi. Adliyede evrak işlerinde çalışacaksın. Maaşın da zannederim diğer memurlara nazaran daha olgun olacak.

Sonra sür'atle cebinden bir mektup çıkardı:

- Al bunu, diye sözüne devam etti; Ağırceza Mahkemesi reisi Salim beyi gör; işini derhal yapacak.

Teşekkür etmek için birkaç cümle aradım. Elini öpmek istedim. Fakat o parmaklarımın arasına mektubu sıkıştırıp uzaklaşıverdi. Yine de gözlerinden süzülen bir damla yaşı gizleyemedi.

*

* *

İstanbul adliyesinin muhtelif dairelerinde iki sene çalıştım. Bana önceleri büyük bir ızdırab ve acı veren bu memuriyetim, sonra yegâne eğlencem, zevkim ve saadetim oldu.

Vezneciler'de bir pansiyonum vardı. İhtiyar ev sahibim ortalığımı toplar, çamaşırlarımı yıkardı. Ekseri gecelerimi yatağıma büzülüp kitap okumakla geçirirdim. Nedim'lere pek seyrek uğruyordum. Onları gücendirmiştim.

Evden ayrılacağım gün Nedim yanıma gelmişti. Sesi titriyordu. Onun bu halini ilk defa görüyordum. Elini o-muzuma koyarak;

- Gitme Bedri, demişti. Babamızın parası ikimizi de idare eder.

O zaman anlamıştım ki, Nedim babasına zekâ, düşünce ve yapılış itibariyle benzememekle beraber, onun temiz ahlâk ve merhametini tamamen muhafaza ediyor.

Nedim'e cevap vermedim. Çünkü samimiydi. Ben ise bir ahlâk hırsızı ve düşünce yalancısıydım. Sadece elini sıktım. Bavulumu alırken kocasının yadigârı Kur'an'ı başını kaldırmadan okumaya çalışan Fatma teyzenin elini öptüm. Neş'e'ye kuru bir Allahaısmarladık dedim. O yine mavi gözlerini kırpmış, gülüyordu... Bu gülüşlerde bile kendi lehime birçok mânalar aradım.

Nedim'in bir çocuğu dünyaya gelince evlerine büsbütün uğramadım. İki sene sonra cenup kazalarımızdan "A."nın mahkeme başkâtibliğine vekâleten tayin edilince onlara istemeyerek gittim. Nedim yine entarisiyle odada dolaşıyor, Fatma teyze köşe minderinde uyukluyor ve Neş'e çocuğunun salıncağı başında gözlerini kırpıyor, kocasının gittikçe sararan yüzüne bakmadan ninni söylüyordu...